

UDENRIGSMINISTERIET

Grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg

Håndhævelse af Handels- og samarbejdsaftalen og Udtrædelsesaftalen mellem EU og Storbritannien

KOM (2022) 89 final og KOM (2022) 100 final af 11. marts 2022

Nyt notat

1. Resumé

Kommissionen fremlagde d. 11. marts forslag til to forordninger om regler for udøvelsen af Fællesskabets rettigheder i forbindelse med gennemførelsen og håndhævelsen af Handels- og samarbejdsaftalen og Udtrædelsesaftalen mellem EU og Storbritannien.

Formålet med forslagene er at sikre, at EU kan handle rettidigt og effektivt for at beskytte sine interesser i forbindelse med gennemførelsen og håndhævelsen af Udtrædelsesaftalen og Handels- og samarbejdsaftalen. Forordningerne giver Kommissionen beføjelser til på Unionens vegne ved hjælp af gennemførelsesforanstaltninger at træffe foranstaltninger med det formål at tilskynde Storbritannien til at efterkomme en kendelse afsagt af en voldgiftsret eller et voldgiftspanel samt foranstaltninger mhp. hel eller delvis suspension eller opsigelse af Storbritanniens deltagelse i bl.a. Euratoms forsknings- og uddannelsesprogram.

Regeringen stiller sig generelt positivt over for Kommissionens forslag, der ligger i forlængelse af den fælles erklæring mellem Kommissionen og Rådet, der blev fremsat på tidspunktet for indgåelsen af Handels- og samarbejdsaftalen. Regeringen er således positivt indstillet i forhold til, at Kommissionen tildeles de formodne beføjelser til at kunne handle på en rettidig, effektiv, fleksibel og forholdsvis måde for at beskytte EU's interesser og sikre lige konkurrencevilkår i forbindelse med gennemførelsen og håndhævelsen af Udtrædelsesaftalen og Handels- og samarbejdsaftalen.

2. Baggrund

For at sikre gennemførelsen og håndhævelsen af Handels- og samarbejdsaftalen og Udtrædelsesaftalen, der regulerer henholdsvis det fremtidige forhold mellem EU og Storbritannien samt betingelserne for Storbritanniens udtræden af EU, kan EU og Storbritannien i overensstemmelse med aftalernes bestemmelser træffe visse foranstaltninger. Det drejer sig bl.a. om foranstaltninger med det formål at tilskynde den anden part til at efterkomme en kendelse afsagt af en voldgiftsret eller et voldgiftspanel. Sådanne foranstaltninger er midlertidige og anvendes, indtil der er opnået fuld overholdelse.

Ved indgåelsen af Handels- og samarbejdsaftalen fik Kommissionen midlertidigt beføjelser til på Unionens vegne at træffe sådanne foranstaltninger for håndhævelsen af begge aftaler, indtil nærmere regler, der regulerer beføjelserne for vedtagelse af foranstaltningerne, er vedtaget. Kommissionen og Rådet nåede i forbindelse med indgåelsen af Handels- og samarbejdsaftalen til enighed om en fælles erklæring,

hvorefter Kommissionen ville sigte mod at fremlægge forslag til en sådan retsakt senest den 31. marts 2022.

3. Formål og indhold

Formålet med forordningerne er at sikre, at EU kan handle rettidigt og effektivt for at beskytte sine interesser i forbindelse med gennemførelsen og håndhævelsen af Udtrædelsesaftalen og Handels- og samarbejdsaftalen.

I overensstemmelse med den politiske forpligtelse i den fælles erklæring mellem Kommissionen og Rådet, der blev fremsat på tidspunktet for indgåelsen af Handels- og samarbejdsaftalen, har Kommissionen fremlagt forslag til to forordninger mhp. at tillægge Kommissionen beføjelser til på Unionens vegne at træffe en række foranstaltninger mod Storbritannien, hvis det er relevant.

Forslaget til Rådets og Europa-Parlamentets forordning iht. traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde vedrører foranstaltninger, der kan tilskynde Storbritannien til at efterkomme en kendelse afsagt af en voldgiftsret eller et voldgiftspanel. Derudover vedrører det foranstaltninger, der kan træffes uden først at skulle henvise spørgsmålet til en tvistbilægelsesmekanisme, herunder afhjælpende foranstaltninger, udligningsforanstaltninger, modforanstaltninger og beskyttelsesforanstaltninger i henhold til Udtrædelsesaftalen og Handels- og samarbejdsaftalen. Derudover vedrører det mulighed for suspension af forpligtigelser i tilfælde af manglende betaling af finansielt bidrag og i tilfælde af overtrædelse eller manglende opfyldelse af visse bestemmelser, navnlig ift. til handel med varer, lufttransport, vejtransport, fiskeri eller EU-programmer.

Forslaget til Rådets forordning iht. Euratomtraktaten vedrører bl.a. foranstaltninger mhp. hel eller delvis suspension eller opsigelse af Storbritanniens deltagelse i Euratoms forsknings- og uddannelsesprogrammer.

De foreslåede forordninger lægger op til, at Kommissionen via gennemførelsesretsakter tildeles beføjelser til at træffe ovennævnte foranstaltninger og til at suspendere eller ophæve dem, alt efter hvad der er relevant og nødvendigt. Der lægges op til at nævnte gennemførelsesretsakter vedtages efter undersøgelsesproceduren, jf. artikel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011.

Hvis en foranstaltning består i suspension af en forpligtigelse, omfatter beføjelserne også mulighed for at indføre restriktioner for handel, investeringer eller andre aktiviteter under den pågældende aftales anvendelsesområde, som ellers ville være udelukket som følge af den suspenderede forpligtelse.

Foranstaltningerne omfatter også evt. bilaterale aftaler, der supplerer Handels- og samarbejdsaftalen.

De foreslåede forordninger skal revideres senest fem år efter, de træder i kraft.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om forslaget.

5. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet vurderes at være overholdt, da forordningen vedrører gennemførelse og håndhævelse af Handels- og samarbejdsaftalen og Udtrædelsesaftalen, som er indgået af EU.

6. Gældende dansk ret

Forslaget berører ikke direkte dansk ret.

7. Konsekvenser

Forslagene forudses ikke at have direkte lovgivningsmæssige, erhvervsøkonomiske eller statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark.

Såfremt der i henhold til forordningerne vedtages foranstaltninger, kan disse få konsekvenser, der dog først på dette tidspunkt vil kunne vurderes.

8. Høring

Handelspolitisk specialudvalg i udvidet kreds (inkl. erhvervs- og arbejdstagerorganisationer) er blevet hørt. Udenrigsministeriet har modtaget følgende høringssvar:

Dansk Erhverv bemærker, at det er positivt, at der fastsættes klare regler og procedurer for et fremtidigt samarbejde. Dansk Erhverv mener, at EU i udgangspunktet bør sikre, at europæiske virksomheder fortsat kan samhandle med Storbritannien, mens det er essentielt, at konkurrencen imellem europæiske og britiske virksomheder også fremadrettet kommer til at foregå på lige konkurrencevilkår. Dansk Erhverv bemærker, at en forudsætning for, at det indre marked fungerer efter hensigten er, at reglerne i det indre marked implementeres og håndhæves ensartet, så der ikke opstår fragmentering. Derfor er det også essentielt, at handelsaftaler – såsom aftalen med Storbritannien – ikke leder til en udvanding, men en styrkelse af EU. Dansk Erhverv finder det positivt, at Unionen vil kunne træffe passende foranstaltninger, hvis Det Forenede Kongerige ikke viser sig samarbejdsvillig i henhold til eventuelle tvistbilæggelser.

Dansk Industri (DI) støtter Kommissionens forslag til forordninger, som er nødvendige for at opfylde intentionen med henholdsvis Udtrædelses- og handelsaftalen, om at opretholde et level playing field mellem EU og Storbritannien. DI bemærker, at det i begge forordninger fremgår, at muligheden for at indføre sanktioner kun skal benyttes, hvis det er strengt nødvendigt for at nå målet om effektiv udøvelse af rettighederne i aftalerne. Det er vigtigt, da en handelskonflikt mellem EU og Storbritannien vil gøre økonomisk skade på begge parter. Det gælder især Danmark, da Storbritannien stadig er et vigtigt eksportmarked og en central del af værdikæden for en stor del af dansk erhvervsliv. Derfor er det helt afgørende, at EU i praksis kun indfører sanktioner mod Storbritannien, hvis alle muligheder for en diplomatisk løsning vurderes af være udtømte. DI opfordrer også til, at regeringen foretager en grundig gennemgang af beslutningsgrundlaget og konsulterer danske

interesseorganisationer, hvis det fra Kommissionens side indstilles, at det er nødvendigt at indføre sanktioner mod Storbritannien. Det skal sikre, at der på et ordentligt grundlag kan gøres indsigelse mod Kommissionens forslag til sanktioner, hvis disse vurderes at skade det langsigtede samarbejde med Storbritannien og få uforholdsmæssigt store konsekvenser for Danmarks økonomiske interesser.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel opbakning til Kommissionens forslag. Enkelte medlemsstater forventes at lægge særlig vægt på konsultation af Rådet i forbindelse med iværksættelse af eventuelle foranstaltninger.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen stiller sig generelt positivt over for Kommissionens forslag, der ligger i forlængelse af den fælles erklæring mellem Kommissionen og Rådet, som blev fremsat på tidspunktet for indgåelsen af Handels- og samarbejdsaftalen.

Regeringen er således positivt indstillet i forhold til, at Kommissionen tildeles de fornødne beføjelser til at kunne handle på en rettidig, effektiv, fleksibel og forholdsvis måde for at beskytte EU's interesser og sikre lige konkurrencevilkår i forbindelse med gennemførelsen og håndhævelsen af Udtrædelsesaftalen og Handels- og samarbejdsaftalen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.